

PROVINCIE UTRECHT

NIEUWE STALLEN MET KWALITEIT

MOGELIJKHEDEN VOOR UTRECHTSE MELKVEEHOUDEERS MET BOUWPLANNEN

SAMEN BOUWEN AAN DUURZAAMHEID

Gezonde agrarische bedrijven zijn onmisbaar in het landelijk gebied. Agrariërs leveren een belangrijke bijdrage aan het Utrechtse landschap met unieke natuur, vele recreatiemogelijkheden en diversiteit in het landschap. Deze kwaliteitsimpulsen maken onze provincie uniek binnen de Randstad.

Met de tijd worden agrarische bedrijven steeds groter en neemt de behoefte aan nieuwe stallen toe. Om nieuwe gebouwen goed in het landschap te laten passen, heeft de provincie wensen op het gebied van milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn.

We nodigen je uit stallen te bouwen met nog meer kwaliteit: duurzamer, diervriendelijker, landschappelijk mooier ingepast en ook beter voor mens en milieu. Ook zijn er kansen om energie te besparen en duurzame energie te produceren. De provincie biedt vernieuwende agrariërs – waar mogelijk – ruimte om uit te breiden of nieuwe activiteiten te starten en praktische ondersteuning.

Heb je bouwplannen? Wil je een nieuwe stal met kwaliteit? Deze brochure geeft veel informatie en tips. Ook kun je met vragen terecht bij onze deskundigen op dit gebied. Contactgegevens vind je op onze website www.provincie-utrecht.nl/landbouw. Ik hoop dat we met elkaar kunnen werken aan een duurzame toekomst voor het landelijk gebied.

R.W. Krol | Gedeputeerde landelijk gebied

INHOUD

STAL MET MEER KWALITEIT	3
– MILIEUVRIENDELIJKE STAL	4
– DIERVRIENDELIJKE STAL	5
– EEN STAL DIE PAST IN HET LANDSCHAP	6
MAG JE GROTER BOUWEN?	7
– PROVINCIALE RUIMTELIJKE VERORDENING	8
– WIL JE GROEIEN TOT 2,5 HA BOUWBLOK?	9
– HOE VOLDOE JE AAN DE VIJF VOORWAARDEN?	10
MEER DIEREN	11
– PROCEDURE NB-WETVERGUNNING	12
VERGUNNINGEN EN MELDINGEN IN SAMENHANG	13
SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN	14
– ENERGIE	15
AD HOC-STALLENTTEAM	16

STAL MET MEER KWALITEIT

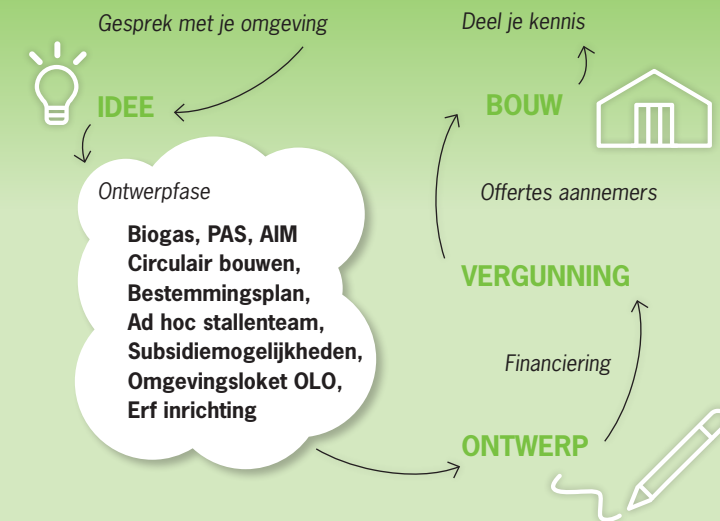
Wat is méér kwaliteit? De meeste basiskwaliteitseisen zijn in regels gevat, maar als melkveehouder kun je nog veel waarde toevoegen. Dan is het goed te weten wat de provincie onder kwaliteit verstaat, zoals passend in het landschap, diervriendelijk en goed voor mens en milieu. In deze brochure worden regels toegelicht en krijg je informatie en tips over diverse kwaliteitsaspecten.

Om kwaliteit te realiseren zijn vaak extra inspanningen nodig voor milieu, dierenwelzijn, landschap en gezondheid van omwonenden. Deze inspanningen doe je omdat ze passen in je visie, maar ook omdat ze bijdragen aan je 'license to produce', oftewel het draagvlak in de samenleving. De ervaring leert dat communiceren over de extra kwaliteit die je levert, positief werkt. Een gesprek met omwonenden in de ontwerpfase van een nieuwe stal komt het wederzijds begrip ten goede. Iets extra's doen voor kwaliteit betekent dat je méér doet dan wettelijk noodzakelijk. Maar soms zijn die extra inspanningen in de provincie Utrecht verplicht. Aan een nieuwe stal die wordt gebouwd op een bouwblok dat groter is dan anderhalve hectare worden in de Provinciale Ruimtelijke Verordening extra eisen gesteld.

Een dynamisch proces

De bouw van een nieuwe stal is geen rechte lijn van idee tot realisatie, waarbij je vanzelf van de ene fase in de andere komt. Het is een kronkelige weg waarbij andere partijen meedenken, meepraten en je vooruithelpen, maar je soms ook afremmen of een stukje terugsturen. Deze brochure richt zich vooral op de ontwerpfase, het meest creatieve onderdeel van het totale realisatietraject. In deze fase moeten de belangrijkste beslissingen worden genomen. In de ontwerpfase wordt de basis gelegd voor een goed ontwerp, maar ook voor een soepel verloop van het hele traject.

MILIEUVRIENDELIJKE STAL

Het milieu is tegenwoordig een onmisbaar onderdeel van het stalontwerp. Wettelijk zijn er al veel verplichtingen, maar ook vanuit economisch oogpunt is het vaak voordelig om bijvoorbeeld kringlopen te sluiten. Als je groter wilt bouwen, krijg je soms te maken met extra milieueisen. Aan de andere kant komen milieumaatregelen vaak in aanmerking voor subsidie of belastingaftrek.

Al bij het ontwerp van een stal denk je na over het vergroten van de milieukwaliteit of het verminderen van de milieubelasting.

Daarbij kun je jezelf vragen stellen als:

- Hoe kan ik ammoniakemissie verminderen en de nutriëntenkringloop op mijn bedrijf verder sluiten?
- Hoe kan ik energie besparen en/of duurzame energie opwekken op mijn bedrijf en leveren aan anderen?

- Hoe kan ik mijn erf zo inrichten dat schone en vuile lijnen elkaar niet kruisen? Dat er zo weinig mogelijk nutriënten verloren gaan? Waar komt de voer- en/of de mestopslag?

Wie/wat kunnen je helpen?

- Op www.goedboerenerf.nl staat informatie over wat verplicht en wenselijk is om de emissies op het erf te beperken.
- Ga langs bij collega's die een nieuwe stal gebouwd hebben en vergelijkbare ideeën hebben en laat je informeren over de do's en don'ts. Je vindt ze via de netwerken van LTO/LaMi of via bedrijfsrapportages in de agrarische media.
- Laat je inspireren door concepten als De Koeientuin, Het Kwatrijn, Remeker en vrijloopstallen: www.dekoeientuin.nl, www.kwatrijn.com, www.remeker.nl, www.vrijloopstallen.nl

Milieueffectrapportage (mer) nodig?

Op de site van infomil (www.infomil.nl/onderwerpen/ruimte/mer) kun je een mer-scan uitvoeren om te kijken of voor het bouwen van de stal een mer(beoordelings)plicht geldt.

In de meeste gevallen zul je onder de drempelwaarde blijven: dit is o.a. als de uitbreiding niet groter is dan 200 stuks melk- kalf- of zoogkoeien ouder dan 2 jaar. (of 340 stuks vrouwelijk jongvee tot 2 jaar of 340 stuks melk-, kalf-, en zoogkoeien ouder dan 2 jaar en vrouwelijk jongvee tot 2 jaar). Als de uitbreiding onder

de drempelwaarde blijft heb je te maken met een vormvrije mer-beoordeling. Dan moet de gemeente in de vergunning nog wel motiveren dat er geen belangrijke nadelige milieueffecten zijn die een mer noodzakelijk maken. Hiervoor moet je de gemeente op haar verzoek informatie geven over ammoniakemissie, geuremissie en stofverspreiding.

De drempelwaarden komen uit het Besluit mer wetten.overheid.nl/BWBR0006788, in de bijlage onder D14.

'We hebben het nuttige met het aangename verenigd: een weekendje weg gecombineerd met bezoeken aan veehouders die net een nieuwe stal hadden neergezet. Van die bezoeken hebben we heel veel opgestoken.'

Matté Eikelenboom | veehouder

DIERVRIENDELIJKE STAL

Dierenwelzijn draagt bij aan het welzijn van de koeien en het maatschappelijk draagvlak, maar kan ook veel arbeidsgemak en een optimale productie opleveren.

De basisbehoeften van de koe zijn samen te vatten in de kernwoorden voer-water, licht-lucht, rust-ruimte en gezondheid. Zet de koe centraal en kijk opnieuw naar het ontwerp.

Stel jezelf daarbij de volgende vragen:

- Kan de koe altijd bij voldoende voer van de juiste samenstelling? En heeft zij 21 uur per dag toegang tot water?
- Kan de koe zonder angst en problemen naar de drink-, vreet- en ligplaats komen?
- Is de stal licht genoeg en is er voldoende ventilatie?
- Is er voldoende rust voor de koe? Ook bij het opdrijven en bij handelingen als klauw bekappen?
- Zijn de stalvloer en de ligboxen comfortabel genoeg?

Wie/wat kunnen je helpen?

- Via een mailtje naar linda.van.der.weijden@utrecht-west.com kun je gratis het boek *Bouwen voor de koe* ontvangen.
- De Maatlat Duurzame Veehouderij van de Stichting Milieukeur www.maatlatduurzameveehouderij.nl

'Gestimuleerd door fiscale voordelen, kiest een veehouder met de Maatlat Duurzame Veehouderij voor verbetering van het welzijn van zijn dieren én voor een milieuvriendelijker stal.'

Annika de Ridder | projectleider SMK

Circulair bouwen

Circulair bouwen betekent zo min mogelijk gebruikmaken van nieuwe grondstoffen door hergebruik van materialen. Je kunt dus denken aan het gebruik van tweedehandsmaterialen, maar ook aan het toekomstige hergebruik van (grondstoffen uit) onderdelen van de stal. Het bedrijf *Veld en Beek* is hiervan een goed voorbeeld. De compostbodem in de stal van Veld en Beek wordt in de zomer, als de koeien buiten staan, gebruikt als kas.

EEN STAL DIE PAST IN HET LANDSCHAP

Het is efficiënt om al in het begin van het ontwerpproces goed naar erf en omgeving te kijken. Een nieuwe stal moet in ieder geval landschappelijk goed ingepast zijn.

Vragen die je jezelf kunt stellen bij het ontwerp:

- Waar liggen de zichtlijnen? Hoe ervaar ik de nieuwe stal vanuit de omgeving (vanaf de weg, het achterliggende landschap, de burens en vanuit mijn eigen huis)?
- Cultuurhistorie: welke inspiratie kan ik halen uit het verleden?
- Hoe kan ik de kernkwaliteiten uit het landschap versterken door inrichting van mijn boerenerf (kwaliteitsgidsen, typische elementen van de regio)?
- Hoe maak ik met mijn gebouwen een mooi geheel en creëer ik eenheid op mijn erf (positionering, kleur- en materiaalgebruik)?
- Hoe maak ik een mooi erf (verhouding versterking en groen, verhullen/onthullen)?

Ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijke kwaliteit is een breder begrip dan landschappelijke inpassing: het zegt niet alleen iets over de waarde van het landschap, maar maakt ook duidelijk in hoeverre het landschap op meerdere manieren nuttig kan zijn. Denk aan waterberging, natuur of recreatieve toegankelijkheid. Ruimtelijke kwaliteit heeft bovendien te maken met duurzaamheid: wordt er iets gebouwd waarvan we nog lang plezier hebben? Denk na over je bedrijfsontwikkeling op langere termijn.

‘Landschappelijke inpassing van een nieuwe stal is maatwerk, want geen stal en landschap zijn hetzelfde. Mijn erfadvies kan een veehouder kosten, moeite en tijd besparen.’

Jolanda van Looij | *ervenconsulent Landschap Erfgoed Utrecht*

Wie/wat kunnen je helpen?

De Kwaliteitsgids Utrechtse Landschappen is een informatie- en inspiratiebron die de landschapskwaliteiten beschrijft en aangeeft hoe je rekening kunt houden met ruimtelijke kwaliteit. Er is een kwaliteitsgids voor ieder landschap in de provincie.

www.provincie-utrecht.nl/kwaliteitsgids

De ervenconsulent brengt onafhankelijk advies uit over landschap, architectuur en cultuurhistorie.

Een schetssessie van Landschap Erfgoed Utrecht aan de keukentafel brengt bestaande kwaliteiten en kansen tot kwaliteitsverbetering in beeld. Door de ervenconsulent bij het ontwerp te betrekken, creëer je ruimtelijke kwaliteit, maatschappelijk draagvlak en biodiversiteit.

www.ervenconsulent.nl/Utrecht.html

Belangrijke inspiratie over de kwaliteit van het landschap vind je in de landschapsontwikkelingsplannen en/of beeldkwaliteitsplannen van de gemeente.

Speciaal voor de Lopikerwaard is er het handboek Linten in de leegte, handboek bebouwingslinten Utrechtse Waarden. Hiermee kunnen in de ontwerpfase de mogelijkheden voor bouwen met ruimtelijke kwaliteit concreter worden gemaakt.

In de Kromme Rijngemeenten en in enkele andere gemeenten kan ook advies over met name landschapselementen worden gevraagd aan de landschapscoördinator van de gemeente.

MAG JE GROTER BOUWEN?

Door de nieuwe wetgeving rondom fosfaat, maar ook door maatschappelijke discussies over megastallen kunnen veehouders het gevoel krijgen dat ze helemaal niets meer mogen. Vaak is dat zwaar overdreven! Ga na wat er in het bestemmingsplan staat.

Het geldende bestemmingsplan kun je digitaal raadplegen via www.ruimtelijkeplannen.nl. Vul je adres in en er komt een bestemmingsplankaart in beeld. Het bestemmingsplan

zelf kun je aanklikken, zodat ook de regels (met daarin de wijzigingsbevoegdheden) en de toelichting zichtbaar worden.

Na vergelijking van de gewenste ontwikkeling met het bestemmingsplan zijn er drie situaties mogelijk:

1. De bouwplannen passen binnen het bestemmingsplan (binnen bouwvlak en regels). De gemeente zal de vergunningaanvraag verder alleen nog hoeven te toetsen aan bouwtechnische en welstandsaspecten.
2. De bouwplannen passen niet direct in het bestemmingsplan, maar dat bestemmingsplan bevat wel een wijzigingsbevoegdheid voor aanpassing (vormverandering of vergroting van het bouwvlak). Overleg met de gemeente om te weten wat je hiervoor moet doen.

3. De bouwplannen passen niet in het bestemmingsplan en er is ook geen geschikte wijzigingsbevoegdheid die kan worden toegepast. Dus als je plan niet in het bestemmingsplan past (situatie 2 en 3), is het handig in overleg te gaan met je gemeente.

Bij de aanvraag van de omgevingsvergunning (Wabo-vergunning) via het OmgevingsLoket Online (OLO) wordt gevraagd of de plannen voor de nieuwe stal passen binnen het bestemmingsplan. In situatie 1 is dat akkoord.

In situatie 2 moet er eerst een wijzigingsplan vastgesteld worden. Als dit voldoet aan de voorwaarden die in de wijzigingsbevoegdheid staan, kunnen burgemeester en wethouders (en in een enkel geval de gemeenteraad) de planwijziging vaststellen. Hierna kan je door met de omgevingsvergunningprocedure.

In situatie 3 moet je eerst duidelijkheid hebben van de gemeente of zij vindt dat er voldoende redenen zijn om af te wijken van het geldende bestemmingsplan. Als dat zo is zijn er twee mogelijkheden:

- Er moet een nieuw bestemmingsplan worden opgesteld (omdat het alleen om de veranderingen op jouw erf gaat, wordt dit een ‘postzegelplan’ genoemd).
- Er moet een omgevingsvergunning worden aangevraagd waarbij wordt afgeweken van het bestemmingsplan. Dit onderdeel van de omgevingsvergunning wordt ook wel afwijkingsvergunning genoemd.

In beide gevallen moet je een uitgebreide ruimtelijke onderbouwing laten opstellen, waarin alle relevante ruimtelijke aspecten worden afgewogen. Welke dat zijn, is afhankelijk van de locatie en ter beoordeling aan de gemeente. Door met de gemeente te overleggen, krijg je inzicht in wat handig is en hoe lang het kan duren. Houd er rekening mee dat er na het opstellen van het ‘postzegelplan’ altijd nog een omgevingsvergunning nodig is.

PROVINCIALE RUIMTELIJKE VERORDENING

Als je bij de bouw van een stal afwijkt van het bestaande bestemmingsplan, moet de gemeente het plan zowel voor een 'postzegelplan' als voor een afwijkingsvergunning toetsen aan de regels van de Provinciale Ruimtelijke Verordening (PRV). De gemeente kan niet meer ruimte geven. Wel kan de gemeente besluiten om strenger te zijn dan er in de PRV staat, bijvoorbeeld op het gebied van de maximale grootte van het bouwblok. De PRV schrijft voor grondgebonden agrarische bedrijven in ieder geval voor:

- In principe worden er geen nieuwe agrarische bouwpercelen toegestaan. Eén uitzondering: als de nieuwbouw plaatsvindt in het kader van een gebiedsproject gericht op verbetering van landbouwstructuur en andere doelen zoals natuur, recreatie en water. Deze uitzondering mag als blijkt dat hervestiging op een bestaand agrarisch bouwperceel niet mogelijk is.
- Omschakeling van grondgebonden naar niet-grondgebonden veehouderij is niet toegestaan, tenzij het bouwperceel gelegen is in een verwevingsgebied of landbouwontwikkelingsgebied binnen het reconstructiegebied.
- Uitbreiding van bestaande agrarische bedrijven (bouwvlakken) mag tot 1,5 ha. Grondgebonden bedrijven mogen onder vijf voorwaarden doorgroeien tot 2,5 ha (zie p. 9).

Overzicht onderdelen van de omgevingsvergunning

Nbwet <i>(zie pag. 11 en 12)</i>	Effect minder dan 1 mol/ha/jr		Let op, als de depositieruimte voor meldingen in een gebied op is, wordt de drempelwaarde voor de vergunningplicht verlaagd naar 0,05 mol/ha/jr
	Effect tussen 1 en 3 mol /h/jr		Vergunningsplicht
	Effect meer dan 3 mol/ha/jr		Geen vergunning mogelijk
	Zit je op minder dan 1 km van een N2000 gebied? Check ook op andere effecten! (bijv. licht, geluid, trillingen, bodemwerk)		
Milieu	Minder dan 200 stuks melkvee (of 340 stuks jongvee inclusief melkvee)		Melden via de Activiteiten Internet Module (AIM); en vormvrije mer-beoordeling
	Meer dan 200 stuks melkvee (of 340 stuks jongvee inclusief melkvee)		Vergunning via het OmgevingsLoket Online (OLO); mer-beoordelingsplicht
	Overige milieuaspecten melden via de Activiteiten Internet Module (AIM)		Geurafstanden hoeven niet gemeld te worden; die worden getoetst via het bestemmingsplan. Geurafstandseisen: (als er geen specifieke gemeentelijke verordening is): buiten bebouwde kom 50 meter, binnen 100 meter.
Overig	Bouwvergunning: monument/slopen/afval/flora en fauna etc.		OmgevingsLoket Online (OLO)
Bestemmingsplan <i>(zie pag. 7)</i>	Past	Binnen huidig bestemmingsplan	Geen wijziging nodig
	Past bijna	Als het past binnen wijzigingsbevoegdheid (dit is te vinden in bestemmingsplan)	Wijzigingsplan indienen
	Past niet	Bouwvlak kleiner dan 1,5 ha	Gemeente kan meewerken aan wijzigen bestemmingsplan (via herziening BP of omgevingsvergunning)
Bouwvlak groter dan 1,5 ha, kleiner dan 2,5 ha		Gemeente kan onder voorwaarden meewerken aan wijzigen bestemmingsplan (provinciale voorwaarden)	

Wat is grondgebonden?

Wat is grondgebondenheid? Die vraag is vooral relevant voor melkveebedrijven die willen doorgroeien naar een bouwblok dat groter is dan 1,5 ha. Zij moeten volgens de PRV aantonen dat zij in de toekomstige situatie nog steeds functioneren als grondgebonden melkveebedrijf. Dit betekent dat zij

met een grotere stal en meer vee over voldoende grond moeten beschikken om zelf in de ruwvoorziening van de veestapel te kunnen voorzien. Als richtgetal geldt hiervoor een veebezetting van 2,5 grootvee-eenheden per hectare. Met het oog op het terugdringen van mestoverschotten streeft het Rijk bij melkveebedrijven naar het behoud van gedeeltelijke

grondgebondenheid. Wanneer de mest wordt verwerkt, mag 50% van de groei grondloos zijn. De regels van het Rijk zorgen dus niet voor volledige grondgebondenheid zoals vereist wordt in de PRV. Meer informatie: www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/mest/mestoverschot-terugdringen

WIL JE GROEIEN TOT 2,5 HA BOUWBLOK?

In sommige gemeenten bestaat de mogelijkheid voor agrarische bouwpercelen groter dan 1,5 ha. Aan dergelijke grote bouwpercelen worden extra eisen gesteld. Wat zijn die voorwaarden voor grondgebonden bedrijven? De PRV geeft hier duidelijkheid over.

In de toelichting op een ruimtelijk plan moet een onderbouwing staan waaruit blijkt dat aan de genoemde voorwaarden wordt voldaan. Een beeldkwaliteitsparagraaf is onderdeel van deze ruimtelijke onderbouwing. Dit is een beschrijving van de manier waarop de stal wordt ingepast in het landschap.

'De provincie ziet kansen om de groei van veehouderijbedrijven gepaard te laten gaan met een toename van de kwaliteit.'

Robert van Duinkerken | beleidsmedewerker Ruimtelijke ordening bij de Provincie Utrecht

Provinciale Ruimtelijke Verordening geeft ruimte

De tekst van lid 4 en 5 van de PRV luidt:

4. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die voorzien in een maximale oppervlaktemaat van 1,5 ha bouwperceel ten behoeve van bestaande agrarische bedrijven. Hierbij is per bouwperceel een bedrijfswoning toegestaan en is binnen de agrarische bouwpercelen verbreding van de agrarische activiteiten mogelijk. Van de maximale oppervlaktemaat van 1,5 ha kan afgeweken worden tot maximaal 2,5 ha als dit noodzakelijk is voor plaatsing van gebouwen, bouwwerken voor het opwekken van duurzame energie.

5. Een ruimtelijk plan kan bestemmingen en regels bevatten die voorzien in uitbreiding van een bestaand agrarisch bouwperceel tot maximaal 2,5 ha voor bestaande grondgebonden veehouderijen en in een landbouwontwikkelingsgebied ook voor bestaande niet-grondgebonden veehouderijen, mits is voldaan aan de volgende voorwaarden:

1. waar de uitbreiding plaatsvindt in waterbeschermingsgebieden, mag het belang van de waterwinning niet aangetast worden;
2. voorzien wordt in een goede landschappelijke inpassing;
3. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van het dierenwelzijn;
4. de uitbreiding draagt bij aan vermindering van de milieubelasting;
5. de uitbreiding draagt bij aan verbetering van de volksgezondheid.

Kijk voor de volledige PRV op: www.provincie-utrecht.nl/PRV

HOE VOLDOE JE AAN DE VIJF VOORWAARDEN?

Van de vijf voorwaarden die in de PRV worden gesteld aan een bouwblok van maximaal 2,5 ha, is de eerste gericht op de bescherming van de drinkwaterwinning. Bij de overige vier voorwaarden (landschappelijke inpassing, dierenwelzijn, milieu en volksgezondheid) gaat het om een pakket maatregelen dat gezamenlijk wordt bekeken. Er zijn dan meerdere mogelijkheden om aan de vier voorwaarden te voldoen. En daarmee heb je de ruimte voor maatwerkoplossingen die passen binnen je bedrijf en je toekomstplannen. De volledige PRV is te vinden op: www.provincie-utrecht.nl/onderwerpen/alle-onderwerpen/provinciale-0

Landschappelijke kernkwaliteiten behouden

Voor de landschappelijke inpassing kan informatie worden gehaald uit de Kwaliteitsgids voor de Utrechtse Landschappen. De landschappelijke kernkwaliteiten in een gebied moeten

behouden of versterkt worden (zie ook p. 6).

Op het gebied van dierenwelzijn, milieubelasting en volksgezondheid vraagt de PRV je verder te gaan dan de bestaande wettelijke normen: uitbreiding boven 1,5 ha bouwblok of nieuwbouw moet een duidelijke bijdrage leveren aan de ontwikkeling van een mens-, dier- en milieuvriendelijke landbouw. Mogelijkheden om hier invulling aan te geven zijn onder andere:

- voldoen aan de *Maatlat Duurzame Veehouderij* van de Stichting Milieukeur;
- vergroten van de beschikbare ruimte per gehouden dier, bijvoorbeeld aan de hand van het *Beter Leven-sterrenstelsel* van de Dierenbescherming;
- aantoonbaar verminderen van de risico's voor de gezondheid van werknemers, omwonenden en bezoekers van het bedrijf of de omgeving van het bedrijf.

Meer informatie:

www.maatlatduurzameveehouderij.nl

beterleven.dierenbescherming.nl

www.provincie-utrecht.nl/Landschap

www.provincie-utrecht.nl/drinkwaterbescherming

*'Dankzij de aanplant van
hoogstamfruitbomen en een beukenhaag
is mijn nieuwe stal goed ingepast in het landschap,
zonder dat hij aan het oog wordt onttrokken.
Hij mag gezien worden,
in alle opzichten, en daar ben ik blij mee.'*

Peter van Rooijen | veehouder in Cothen

MEER DIEREN

Als je meer dieren wilt houden, moet je uitzoeken of je (in de toekomst) voldoende fosfaatrechten hebt. De wetgeving op dit gebied is volop in beweging.

Fosfaat

Op 2 juli 2015 heeft staatssecretaris Dijkema aangekondigd dat er productiebegrenzende maatregelen voor de melkveehouderij komen. Ze denkt daarbij aan fosfaatrechten. De wetsvoorstellen moeten nog worden uitgewerkt en behandeld in de Eerste en Tweede Kamer. De nieuwe wet zal op 1 januari 2016 in werking treden: [Zie kamerbrief Productiebegrenzende maatregelen in de melkveehouderij.](#)

'Naar buiten toe profileer ik mijn nieuwe stal als een 'winterverblijf'. Dat klinkt goed en dekt de lading: mijn koeien lopen 's zomers dag en nacht buiten, een groot deel van de stal zal dan voor tuinbouw worden gebruikt.'

Henk Den Hartog | melkveehouder

Stikstof: PAS

In verband met stikstofdepositie (bepaald aantal stikstofdeeltjes) op een Natura 2000 gebied, moet je een vergunning aanvragen of een melding indienen in het kader van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet). Op 1 juli 2015 is de Programmatische Aanpak Stikstof (PAS) in werking getreden. De PAS verbindt maatregelen voor depositiereductie van stikstof en ecologisch herstel met het creëren van ruimte voor nieuwe economische ontwikkelingen. Nu wordt landelijk bijgehouden wat de beschikbare stikstofruimte is voor economische ontwikkelingen in de buurt van stikstofgevoelige Natura 2000-gebieden. Op de site van BIJ12 (uitvoerende organisatie van alle provincies) vind je uitgebreide landelijke informatie over de vergunningverlening onder de PAS: pas.bij12.nl. Ook het ministerie van Economische Zaken heeft een algemene website over de PAS: pas.natura2000.nl

Uitgangssituatie onder de PAS

Ook nu de PAS van kracht is, blijft de al verleende Nb-wetvergunning de referentie voor een bedrijf. Als een bedrijf nog geen Nb-wetvergunning heeft, wordt de feitelijke situatie (binnen de milieuvergunde ruimte) op het bedrijf het referentiepunt.

Meer informatie

- bepalen van de vergunningplicht: pas.bij12.nl/content/vergunning-aanvragen-vergunningvrij;
- vergunningaanvragen onder de PAS bij de provincie Utrecht: www.provincie-utrecht.nl/stikstof. Tevens vind je hier informatie over de vergunningplicht voor Beschermd Natuurmonumenten, die vooralsnog naast de PAS-vergunningplicht geldt.

PROCEDURE NB-WETVERGUNNING

De vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet (Nb-wet) kun je rechtstreeks aanvragen bij de provincie als er voor de voorziene ontwikkeling nog geen omgevingsvergunning is aangevraagd. Als je eerst een omgevingsvergunning aanvraagt via het OmgevingsLoket Online (OLO), zal de gemeente de toestemming in het kader van het Nb-wet opnemen in de omgevingsvergunning. Hiervoor vraagt de gemeente een Verklaring Van Geen Bedenkingen (VVG) aan bij de provincie.

Een vergunning vraag je aan bij de provincie waarin het deel van het Natura 2000-gebied ligt waar het grootste effect door de nieuwe activiteit wordt berekend. De provincie neemt alle Natura 2000-gebieden mee in de besluitvorming, dus ook de gebieden buiten de provincie.

Met de resultaten van de AERIUS Calculator kun je bij de provincie Utrecht de Nb-wetvergunning aanvragen via het digitale formulier dat te vinden is op www.provincie-utrecht.nl/stikstof.

Berekening stikstofdepositie

Om de stikstofdepositie van een staluitbreiding te berekenen, is de online rekentool AERIUS Calculator ontwikkeld www.aerius.nl. Zo kun je de vergunningplicht en eventueel benodigde ontwikkelingsruimte bepalen. Als de nieuwe economische activiteit minder dan 1 mol stikstofdepositie per ha/jaar op een stikstofgevoelig Natura 2000 gebied gaat veroorzaken, dan hoef je geen vergunning aan te vragen. Via AERIUS Calculator kun je eenvoudig een melding doen. Als de stikstofdepositie tussen de 1 en de 3 mol per ha/jaar ligt, heb je vergunningplicht. Bij meer dan 3 mol per ha/jaar is de uitbreiding niet mogelijk. Als je voor de bestaande situatie nog geen vergunning hebt in het kader van de Nb-wet en de depositie van de bestaande situatie inclusief de nieuwe activiteiten meer is dan 1 mol, moet je alsnog een

vergunning aanvragen voor het gehele bedrijf.

Het is wel handig ook nog even te kijken naar mogelijke uitzonderingssituaties: pas.bij12.nl/content/vergunning-aanvragen-vergunningvrij.

De berekeningen van de AERIUS Calculator stuur je als bijlage mee met de vergunningaanvraag. De provincie zal deze aanvraag beoordelen.

'Vraag eerst een Nb-wetvergunning aan en dan pas een omgevingsvergunning. Je weet dan aan welke emissie-eisen de nieuwe stal moet voldoen en de aanvraag van een omgevingsvergunning loopt geen vertraging op.'

Sabine Gabriel | beleidsadviseur, team Ruimtelijke Plannen, gemeente Oudewater & Woerden

VERGUNNINGEN EN MELDINGEN IN SAMENHANG

Een vergunning aanvragen is best lastig. Maar het wordt wel steeds eenvoudiger, mede dankzij de invoering van de omgevingsvergunning.

Eén omgevingsvergunning...

Bij uitbreiding of nieuwbouw van een stal heb je te maken met veel verschillende vergunningen die vroeger bij verschillende loketten apart moesten worden aangevraagd. Sinds 2010 zijn alle benodigde toestemmingen en vergunningen gebundeld in de omgevingsvergunning.

... dus één aanvraag

Een omgevingsvergunning kan met één digitaal formulier worden aangevraagd bij het Omgevingsloket Online (OLO). Voor veel vergunningen is de gemeente het bevoegd gezag, maar soms is dit de provincie, het rijk of het waterschap. Als aanvrager hoef je niet zelf die andere overheden aan te schrijven, dat gebeurt via het gemeentelijke OLO-loket. Als de andere overheden akkoord zijn, wordt een zogenoemde Verklaring Van Geen Bedenkingen (VWGB) afgegeven en verwerkt in je Omgevingsvergunning.

Maar soms is een extra aanvraag handig!

Voor een VWGB in het kader van de Nb-wet is altijd een uitgebreide procedure nodig. Daarom is het handig om de Nb-wetvergunning los aan te vragen bij de provincie vóórdat via het OLO de overige vergunningen worden aangevraagd. Dit kan tijd schelen.

Omgevingsvergunning/Wabo in vogelvucht

De omgevingsvergunning omvat voornamelijk de volgende vergunningen en toestemmingen:

- bouwvergunning (Woningwet)
- gebruiksvergunning en melding (Gebruiksbesluit)
- milieuvergunning en melding (Wet milieubeheer)
- ontheffingen bestemmingsplan en aanlegvergunning (Wet ruimtelijke ordening)
- monumentenvergunning (Monumentenwet)
- vergunning Natuurbeschermingswet
- diverse gemeentelijke en provinciale vergunningen, zoals de reclame-, inrit-, sloop-, aanleg- en de kapvergunning
- ontheffing Flora- en faunawet

Hoeveel tijd kost een procedure:

	Melding voor aanvang bouw	Simpele procedure	Uitgebreide procedure
OLO	NVT	Uitsluitel na 8 weken	Uitsluitel na 6 maanden
AIM	8 weken	NVT	NVT
Nbwet	Ten minste 4 weken, ten hoogste 2 jaar*	NVT	Uitsluitel na 6 maanden
Mer	NVT	Vormvrije mer-beoordeling Geen termijn Loopt mee met vergunning of bestemmingsplan	Mer beoordeling (boven drempelwaarden) 6 weken
Bestemmingsplan	NVT	Binnen wijzigingsbevoegdheid beslissing b&w	Wijziging bestemmingplan afhankelijk van inspraak en procedures daarna

* Geldt voor nieuwe stallen. Voor het volzetten van bestaande stallen geldt een termijn van 3 maanden.

Activiteiten Internet Module (AIM)

Check vóór de aanvraag van een omgevingsvergunning welke vergunningen relevant zijn. Voor sommige activiteiten is een volledige omgevingsvergunning namelijk niet nodig en kun je volstaan met een melding, eventueel aangevuld met een Omgevingsvergunning Beperkte Milieutoets (OBM). Door de vragenlijst in de Activiteiten Internet Module (AIM) in te vullen, is het helder welke meldingen je moet doen en of je kunt volstaan met een OBM. De melding doe je in de AIM. De OBM moet je aanvragen via het OmgevingsLoket Online (OLO).

SUBSIDIEMOGELIJKHEDEN

Het Rijk en de provincies hebben verschillende subsidieregelingen in het leven geroepen die de bouw van stallen met (nog) meer kwaliteit moeten stimuleren.

Subsidieregelingen veranderen regelmatig. Op www.rvo.nl kun je zien welke subsidieregelingen er op dat moment gelden. Voor veehouders die duurzaam en milieuvriendelijk willen investeren is er de [Garantstelling Landbouw Plus](#).

Voor jonge landbouwers is er een *speciale regeling*. Is (een onderdeel van) de nieuwe stal echt innovatief? Dan kun je mogelijk gebruik maken van de *SBIR*. Dit is een landelijke regeling. Een halve dag zoeken op internet kan vele duizenden euro's opleveren. Er zijn diverse bureaus die tegen een vergoeding de subsidie(s) voor je aanvragen.

Maatlat duurzame melkveehouderij

Agrarische gebouwen mogen vaak maar beperkt worden afgeschreven. Door te bouwen volgens de [Maatlat Duurzame Veehouderij](#) (MDV) kun je afschrijven tot de restwaarde. Bovendien voldoe je dan meteen ook aan een deel van de extra eisen die de provincie stelt aan boeren met een bouwblok dat groter wordt dan anderhalve hectare. Vanwege extra duurzaamheidsmaatregelen is een MDV-stal gemiddeld 5 tot 25% duurder. Daar staat tegenover dat veestallen die over het MDV-certificaat beschikken, kunnen deelnemen aan de fiscale regelingen [MIA en Vamil](#). Voor melkveestallen is er bovendien een koppeling met de Regeling groenprojecten, waardoor de bank een lening tegen een lager rentetarief kan aanbieden. Dit geldt specifiek voor MDV-stallen.

'Belangrijk is dat de kwaliteit van de stal aansluit bij de behoeften van de koe en de visie van de boer. Sommige maatregelen die dan in beeld komen vragen extra (praktijk)onderzoek. LaMi kan daarbij mogelijk ondersteunen.'

Linda van der Weijden | projectleider LaMi

Meer informatie:

- Garantstelling Plus: mijn.rvo.nl/garantstelling-landbouw-2015
- Integraal duurzame stallen: mijn.rvo.nl/investeringen-in-integraal-duurzame-stallen-rls-2014
- Jonge landbouwers: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/premie-jonge-landbouwers
- MDV: www.maatlatduurzameveehouderij.nl
- MIA en Vamil: www.rvo.nl/sites/default/files/Duurzaam_ondernemen_veehouderij_met_fiscaal_voordeel_van_EIA_MIA_en_Vamil_2015.pdf
- Milieuvriendelijke maatregelen: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/investeringen-milieuvriendelijke-maatregelen
- Regeling groenprojecten: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/landbouw-categorie-c
- Regeling groenprojecten voor bioboeren: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/biologische-landbouw-categorie-b
- SBIR: www.rvo.nl/subsidies-regelingen/sbir-integraal-duurzame-stal-en-houderijsystemen

Meer subsidiemogelijkheden

In de provincie Utrecht worden vanuit het Programmabureau Utrecht-West en de Gebiedscoöperatie O-gen projecten uitgevoerd op het gebied van kringlooplandbouw, vrijloopstallen, vrijwillige kavelruil of een energieneutrale melkveehouderij.

Loop je rond met een idee? Neem contact op met een programmabureau of LaMi via de website.

www.utrecht-west.com, www.o-gen.nl, www.lami.nl

ENERGIE

De Wet milieubeheer verplicht bedrijven tot energiebesparingen met een korte terugverdientijd. Bedrijven die een jaarlijks energieverbruik hebben van minimaal 50.000 kWh elektra of 25.000 kuub gas, zijn verplicht alle mogelijke energiebesparende maatregelen te realiseren met een terugverdientijd van maximaal vijf jaar. Ook voor bedrijven die deze verplichting niet hebben kan het bedrijfseconomisch interessant zijn om flink energie te besparen.

Opwekken van duurzame energie kan met zonnepanelen. Kijk op www.zonnekaart.nl of het dak van de stal daarvoor geschikt is en bereken op www.zonnepanelencalculator.nl wat de terugverdientijd is. Hierna een overzicht.

Regelingen waar je wat aan kunt hebben!

Regeling	Info	Openstelling	Meer info
Studiegroepen energiebesparing	Subsidie om in groepsverband te werken aan energiebesparing (plan maken, uitvoering, onderzoek, testen, meten)	Doorlopend	www.utrecht-west.com/Subsidies/Regelingen tel. 06-21 12 46 16. www.o-gen.nl/subsidies tel. 06-21 12 46 25
Asbest eraf zon erop	Subsidie € 4,50/m2 verwijderd asbestdak waarvoor zonnepanelen teruggeplaatst worden	Doorlopend	www.asbestvanhetdak.nl tel. (079) 325 23 85
zonne-energie NMU	Begeleiding bij zonne-energie project	Volgt	Contact opnemen met Wijnand Jonkers. info@nmu.nl
Mia/Vamil	Fiscale regeling voor extra aftrek bij investeringen in milieuvriendelijke technieken	Doorlopend	www.rvo.nl/subsidies-regelingen tel. (088) 042 42 42
EIA	Fiscale regeling waarbij je 41,5% van de investeringskosten kunt aftrekken van de fiscale winst, bovenop de afschrijving	Doorlopend	www.rvo.nl/subsidies-regelingen
Regeling groenprojecten	De bank kan een lening tegen een lager tarief aanbieden voor investeringen voor energiebesparing of energieopwekking	Doorlopend	www.rvo.nl/subsidies-regelingen/regeling-groenprojecten
Garantiefonds Energie	Hulp bij procesondersteuning en financiering voor initiatiefnemers van collectieve energieprojecten	Doorlopend	G.T.Dorigo@amersfoort.rabobank.nl www.rvo.nl/subsidies-regelingen tel. (088) 042 42 42
SDE+	Subsidie voor de productie van hernieuwbare elektriciteit (bijvoorbeeld zonnepanelen), hernieuwbare warmte en hernieuwbaar gas	Bekijk de website voor de openstelling	www.rvo.nl/sites/default/files/2015/02/Digitale_Brochure_SDE%2B_2015_kleur.pdf www.rvo.nl/subsidies-regelingen tel. (088) 042 42 42

*'Deelname aan de studiegroep heeft me veel bewuster gemaakt van mijn energieverbruik.
En van de mogelijkheden die er zijn om het energieverbruik terug te dringen.'*

Lourens-Jan Schaap | veehouder

AD HOC-STALLENTTEAM

Ben je bezig met een nieuwe stal waarin een extra kwaliteitsimpuls geleverd wordt aan milieu, landschap, volksgezondheid of dierenwelzijn? Dan kun je verwickeld raken in ingewikkelde procedures.

Het gaat dan soms om nieuwe ontwikkelingen waarvan niet altijd duidelijk is hoe ze binnen de regels passen. In dit soort ingewikkelde situaties kan de gemeente voorstellen een ad hoc-stallenteam samen te stellen.

'Een veehouder die gaat voor een stal met meer kwaliteit, kan een beroep doen op het ad hoc-stallenteam als die ambitie vast dreigt te lopen in moeilijke regels en procedures.'

Jaap van Till | beleidsmedewerker landbouw, provincie Utrecht

Een ad hoc-stallenteam wordt samengesteld uit ambtenaren van de gemeente waarin de nieuwe stal wordt gebouwd en ambtenaren van de provincie, specialisten van verschillende beleidsvelden (landbouw, vergunningen, ruimtelijke ordening, landschap). Op die manier wordt er gewerkt naar een integraal advies. Met zo'n advies kun je de plannen verbeteren zodat ze haalbaarder worden. En omdat het door verschillende specialisten is bekeken, zal de procedure soepeler verlopen. Het ad hoc-stallenteam is er niet om procedures van reguliere stallen te bespreken. Het stallenteam geeft alleen advies op verzoek van de gemeente aan melkveehouders die de ambitie hebben een stal met meer kwaliteit te bouwen en waar valt te voorzien dat de procedure extra ingewikkeld wordt.

In de ontwerpfase

Het is het meest logisch als de gemeente een ad hoc-stallenteam inschakelt in de ontwerpfase van een nieuwe stal: eventuele aanpassingen van het ontwerp kun je immers het best bespreken vóór er is geïnvesteerd in de verdere uitwerking.

'Aan de ene kant geeft het te denken dat zo'n ad hoc-stallenteam nodig is. Aan de andere kant zou ik er drie jaar geleden, toen ik een diervriendelijke vrijloopstal bouwde, zeker gebruik van hebben gemaakt.'

Gerard Hoogland | veehouder in Montfoort

COLOFON

Tekst Provincie Utrecht | Cees de Geus

Fotografie Cees de Geus | Johan Hanko | Maarten Koch
Guy Ackermans | Sandra Eikelenboom

Redactie en productie Ton van Schie | Judith Oudkerk
(Roodbont)

Deze brochure is met grote zorg samengesteld. Aan de inhoud van deze brochure kunnen echter geen rechten worden ontleend.

PROVINCIE UTRECHT

Postbus 80300 | 3508 TH Utrecht | T 030 25 89 111